

KELLY HARMS

A stylized illustration of a woman with dark hair, wearing a white top and black pants, walking from left to right. She is carrying several large, colorful books. The background is a light blue cityscape with stylized buildings and a water tower. The books are red, orange, yellow, and green, each with text on its cover.

Raamatukoguhoidja

AMY BYLERI

TAGASTAMISTÄHTAJA

ületanud elu

Romaan

Originaali tiitel:

Kelly Harms

The Overdue Life of Amy Byler

2019

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Ei kogu raamatut ega ükskõik millist osa sellest ole lubatud reprodutseerida, paljundada ega levitada ükskõik millisel viisil või milliseks otstarbeks ilma autoriõiguse valdaja kirjaliku loata.

See raamat on ilukirjanduslik teos. Nimed, tegelaskujud, kohad ja sündmused on autori fantaasia vili või neid on kasutatud väljamõeldud seostes. Kõik sarnasused tegelike sündmuste, kohtade või inimestega – olgu elavate või surnutega – on täiesti juhuslikud.

Tõlkinud Eva Noon

Toimetanud Anneli Sihvart

Korrektuuri lugenud Inna Viires

Kaane kujundanud David Drummond

Text copyright © 2019 by Kelly Harms. All rights reserved.

This edition is made possible under a license arrangement originating with Amazon Publishing, www.apub.com, in collaboration with Synopsis Literary Agency.

© Tõlge eesti keelde ja eestikeelne väljaanne. Kirjastus ERSEN, 2020.

D01376020

ISBN 978-9949-82-538-7

Kõik kirjastuse ERSEN raamatud ja e-raamatud on saadaval
veebipoest www.ersen.ee

Raamat on pühendatud kogu maailma üksikemadele.

Kallis ema!

Asi on selles. Ja ma tean, et Sa puhud selle nagu suureks, sest Sa oled ema ja nohik ega saa sinna midagi parata. Sa teed sellest nagu Facebooki meemi ja tikiid ristpistes padjapüürile, sest Sa oled hull. Aga mida iganes, asi on nii: Sul oli õigus.

Mitte lugemise koha pealt. Ema, lugemine on... midagi, mida ma teen, sest ma armastan Sind ja ma tahan kolledžisse sisse saada. Need raamatud, mis Sa mulle andsid, olid 90 protsenti vähem igavad kui need, mida ma koolis lugesin. Aga need olid siiski igavad. Kas Sa tead, et pooltest Sinu valitud raamatutest on filmid tehtud? Põhjus on selles, et filmid on paremad ja inimesed, kes raamatuid loevad, mõtlevad kogu aeg: „Jumal, see oleks nii palju parem, kui see ei oleks ainult raamat.“

Hea küll. Igatahes. Sul oli isa suhtes õigus.

Ma ei tahtnud, et Sul nii väga õigus oleks. Muidugi ma tahtsin, et Sa oleksid õnnelik. Aga seda ma ei tahtnud, et Sul selles ühes asjas õigus oleks. Tahtsin, et asjad oleksid palju must-valgemad, sest ausalt, siis on lihtsam neist aru saada. Sellest, mis meie perega juhtus, oli palju lihtsam aru saada, kui põhjus oli selles, et isa oli kohutav inimene. Aga ma olen teda tundma õppinud ja ta ei ole kohutav inimene. Ta on lihtsalt väga, väga keeruline inimene. Isegi nüüd, pärast viimast kolme kuud, kui Sa minult küsiksid, kuidas meie pere nii kaugele jõudis, ei teaks ma, kust alustada. Ma vastaks nagu: „Hm... äkki räägid Sina?“

Ja ema, siin haiglas olemisega on see lugu, et ma tean TÄPSELT, kuidas ma siia jõudsin. Ma tean, milliseid rumalaid otsuseid ma tegin, üks teise järel, kuni jõudsin sellesse pagana palatisse, kõik need nõelad käsivarres ja torud ninas. Ja kui ma saaksin võimaluse, siis nii ma enam ei teeks.

See on kahetsemine, eks ole? Sellest Sa lootsidki mind ja Joed säästa, kui isa kevadel välja ilmus ja palus, et me annaksime talle võimaluse. Kahetsus. Aga siin ma olen, upun kahetsusse ja võib-olla ma ei saagi võimalust seda heastada. Nii et tead, mida. Ma tean nüüd, mis tunne isal on. Ja ma ei taha, et keegi teine peaks niimoodi tundma.

Nii et, ema, ükskõik, mida Sa tema suhtes otsustad, olgu nii. See on Sinu otsus. Ma ei hakka tujutsema. Ma tahan seda, mida Sina tahad. Joe tahab, mida tema tahab. Aga kordki Sinu nohikust ema elus tahame me kõige rohkem seda, et Sa teeksid otsuse, mis Sind õnnelikuks teeb.

Ja kui see on see, siis hästi. Vist. Lase käia.

Armastusega,

Sinu lemmiktütar (Cori)

ESIMENE PEATÜKK

Kolm kuud varem

On palju inimesi, kellega kohtumist Pennsylvania väikelinnas just ei ootaks. Ja mõned, kellega võid kohtuda küll. Oma parima sõbra Lenaga kohtun peaaegu iga päev – ta on samas koolis õpetaja, kus minagi, nii et kui me ka kohtumist kokku ei lepi, näeme ikka – koridoris, õpetajate toas, parkimisplatsil, kus me isegi aprilli lõpus aknaid jääst puhtaks kraabime.

Ja mu tütre parim sõbranna Trinity. Jumal, päev ilma Trinityta juba oleks midagi. Trinity koolis, Trinity meie kodus, Trinity auto ujula juures, kus ta ootab, et mu tütre trenn lõpeks ja nad saaksid kesklinnas hulkuda ja poisse vahtida.

Ja mu hambaravi hügienist. Näen teda igal laupäeval taluturul, kus ta müüb koos teiste koguduse prouadega käsitööseepi ja küünlaid. Kui ma nende kioskist läbi ei astu, et neid tervitada, kirjutab ta mulle kirjakese ja pistab postkasti ja kuna ta on äärmiselt kitsi, tean täpselt, kui raske see tema jaoks on. Seal seisab: *Kallis Amy! Olen Sinu pärast mures. Palun, anna teada, kas Sinu ja lastega on kõik korras. Jumala armastusega, Miriam.*

Siis inimesed, kellega kohtumist ei oska küll oodata. Jamie „Võõra-maalasest“. Hoolimata sellest, et hoian silmad pärani lahti, ei kohtu ma temaga kunagi. Ei turul, koolis ega oma poja „Mõistuse odüsseia“ võistlustel.

Ja Oprah. Mulle meeldiks Oprah'ga kohtuda. Küllap oleks tore temaga raamatutest rääkida.

Või mu abikaasa.

Ainult et siin ta ongi. Mees, kellega olen kaheksateist aastat abielus olnud. Viimati nähti teda kolm aastat tagasi, kui mu tütar oli kaksteist ja poeg kaheksa, mees pakkis ühte käsipagasisse mahtuvasse kohvrisse minu poolt triigitud särgid, minu valitud lipsud, tagavaraülikonna, jooksuriided, habemeajamistarbed, kuus ravimit ärevuse vastu ja läks ärireisile Hongkongi. Ega tulnudki tagasi.

Ta on tagasi.

See on kahtlemata tema, seisab meie kohalikus apteegis plaastrite riiuli juures. Ta vaatab minu poole. Ta sunnib ennast naeratama. Tean kohe, ühe valusa, ühe „olen seda hetke aastaid kartnud“ hetkega, miks ta siin on.

See oli kõigest aja küsimus.

Ta tahab oma elu tagasi.

Nagu iga eneseteadlik, edukas, võimekas täiskasvanud naine sellises olukorras teeks, nii poen minagi vatitikkude riiuli taha.

See on asjatu liigutus. John seisab minust vast kümne jala kaugusel ja pole kahtlust, et ta nägi mind. Ta kinkis mulle argliku naeratus, mille ma igal pool ära tunneksin. Selle juurde käib kerge õlakehitus. See naeratus ütleb „Anna andeks, et ma unustasin koduteel piima osta, aga ma olen pikast päevast väsinud ja nüüd on liiga hilja mind uuesti poodi saata, kas lapsed ei võiks homme hommikul kuivi helbeid süüa?“ Mu õpilastel on samasugune „Kas ma saaksin pingutamise eest A“ naeratus.

Aga asi on selles, et John ei unustanud koduteel piima osta. Ta unustas koju tulla, jutul lõpp. Ta unustas viimased kolm aastat koju tulla, lapsi kasvatada, arveid maksta ja naisele truu olla ja mul on väga tõsiselt tunne, et selle olukorra jaoks peaks mingi teistsugune näoilme olema. Ma eelistaksin näiteks, et see oleks ilme, mis reedaks, et endine naine kavatseb Johnile just nüri esemega üle turja ja vastu pead virutada.

Esmaabivahendite riiuli vahel küürutades otsin pilguga nüri eset.

Näen ainult neonroosasid hularõngaid. Sädelusega kaetud roosa hularõngaga oleks raske inimest teadvusetuks lüüa ja ometi kaalun seda varianti pika ja üsna mõnusa hetke.

„Amy?“ küsib John. „Oled see sina?“

Ta teab, et see olen mina. Mina tean, et see on tema. Tunneksin ta alati ära. Peaaegu aasta pärast tema äraminekut arvasin pidevalt, et nägin teda linnas ringi sõites mõnes autos, mul jäi süda hetkeks seisma ja vajus siis kokku, kui ma paremini nägin, ja kõik need väikesed valehäired tekitasid minus mõõtnamat väsimust. Üks kord, vaid paar nädalat pärast seda kui ta meid maha jättis, mõtlesin, et nägin Johni sarnast meest ühe sõidujagamisauto tagaistmel, meie tänavasse pööramas, olin selles täiesti kindel, mul hakkas veri soontes kohisema ja mul oli tunne, nagu, ma ei tea, oleksin ilma toidu ja veeta kanjonis lõksus ja nüüd tuleks keegi nõrredeliga mind päästma. Peatasin auto ja ootasin, et too auto meie sissesõiduteele pööraks. Aga seda ei juhtunud. Auto sõitis mööda, mina istusin ja vahtisin tahavaatepeeglisse, jälgisin, kuidas auto kiirust vähendamata mööda sõitis, ja see mõjus mulle nii raskelt, et ma ei suutnud kaksikümmend minutit sõitma hakata.

Praegu ei ole asi nii. See ei ole õppus. Ta on tagasi ja ma pigem sureksin janust, kui haaraksin köiest, mida ta ehk tahab mulle nüüd visata.

„John,“ ütlen ja teen näo, nagu oleksin teda alles nüüd näinud. Astun nurga tagant vahekäiku, kus ta seisab. Riiulitel on jääkotid, sidemepakid ja Neosporini tuubid. Kõik, mida vaja, et teda ravida pärast seda, kui olen ta uute mänguasjade ja hiigelsuurte D-vitamiini purkidega pulbriks tagunud.

„Ma ei suuda uskuda, et sa oled siin,“ ütleb ta ja ma vahin teda juhmistunult. Tema ei suuda uskuda, et mina olen siin? Linnas, kus me koos peaaegu kaksikümmend aastat elasime? Kus meie lapsed ütlesid oma esimesed sõnad, tegid esimesed sammud ja ootavad mind praegu koju – heidan pilgu oma ostukorvi, olen täielikult unustanud, mida paganat ma ostma tulin – mikrolaineahjupopkorni, tamponide ja Clearasiliga? „Ma tahan öelda, eeldasin, et pean sinu juurde koju

tulema, et sinuga rääkida, olin mures, kuidas sa sellesse suhtud, ja kuidas ma saaksin sinuga nelja silma all rääkida, enne kui lapsed koju tulevad, aga nii on parem, eks? Sest ma ei tungi sinu ruumi?”

Jõllitan edasi. Tahaksin karjuda. Tahaksin nutta. Ma tahaksin olla selline inimene, kes teisele küüned näkku lööb. Aga ma ei ole ja me oleme apteegis, nii et ma lihtsalt jõllitan.

„Amy?” küsib John. „Amy, kas sinuga on kõik korras?”

„Mine ära,” kuulen end ütlemas. „Ma ei tea, miks sa siin oled, aga meil pole sind vaja. Mine ära. Kohe.” Panen maha oma ostukorvi, mis on korraga talumatult raskeks muutunud, ja teen käega peletava liigutuse, nagu oleks mõni lind pargis mulle liiga lähedale lennanud.

„Anna andeks,” ütleb ta. „Anna andeks, aga ma ei lähe ära.”

Järsku tabab mind mõte: siin müüakse keppe. Kepiga suudaksin ma päris tõsist kahju tekitada, eriti sellisega, mille tipus on tasakaalu hoidmiseks tilluke kolmjalg.

„Amy?” küsib John uuesti. Kas ma naeratan? Ehk koguni muigan? Kas täna on see päev, kui ma lõpuks enam ei suuda ja lõplikult segi lähen? Mul on tunne, et puhken kohe naerma, ehkki mul pole aimugi, miks. „Kas sa tahad istuda?” küsib John.

Ja siis teeb ta midagi nii andestamatut, nii tavatut, et ma peaaegu, peaaegu otsustan lüüa käega pealtnägijatele, kuulujuttudele, ja kogu jõust karjuda, et ta lõpetaks.

John sirutab käe, et mu käsivart puudutada.

Tõmban käe ära. „Oo ei,” ütlen ja järsku tuleb mul mõistus mühinal koju, karjumis- ja varjumissoov kaovad ja lõpuks, viimaks ometi, olen hetkes. Hingan sisse. „Mul pole aimugi, mida sa siin praegu teed, John, aga sellest on kolm aastat, kui sa viimati oma nägu näitasid, kui sa minu ja lastega koos elasid, minu voodit, meie lauda ja igapäeva-elu jagasid, päevast päeva. Kolm aastat. Rohkem kui tuhat päeva. Ja sa ei saa siia tulla, minu apteegis sisseoste teha, minu plaastrite valikust plaastreid osta ja mul käsivarrest haarata, nagu oleksin ma mingi invaliid. Mitte pärast kõiki neid päevi ja öid, kodulaenumakseid ja elektriarveid ja kuradi hambaarstivisiite. Sa ei saa. Sa ei saa.”